

Punyys, cor i ment

L'evolució de les arts marcial a la província de Girona

Les arts marcial i els esports de contacte són disciplines que han arrelat a les comarques gironines, d'on han sortit campions de totes les modalitats, alguns de projecció mundial. Malgrat gaudir d'un gran nombre de practicants, aquests esports segueixen essent poc coneguts a casa nostra.

JORDI DAUSÀ I MASCORT > TEXT

OLGA DEL ÀGUILA GARCÍA > FOTOS

Els primers gimnasos de taekwondo van aparèixer a la ciutat de Girona i a Salt a finals dels anys setanta, fundats sobretot per mestres coreans que arribaven envoltats d'una aura quasi mística, i sobre els quals circulaven multitud de llegendes urbanes. El taekwondo va sumar-se al judo i al karate, que aviat van esdevenir les tres arts marcial amb major nombre de practicants. D'altres, com el kung fu —popularitzat per la famosa sèrie de televisió protagonitzada per David Carradine— no van tenir una presència important a terres gironines fins molts anys després. La boxa, en canvi, era molt popular, sobretot a Figueres, gràcies als triomfs del seu fill

adoptiu Manuel Massó, que l'any 1977 arribaria ser campió d'Europa.

El taekwondo és un art marcial coreà famós per les seves tècniques de cama i la seva espectacularitat. Un combat d'aquesta disciplina és ràpid, fluid i de gran bellesa plàstica. Durant molt de temps la gent va confondre aquest esport amb el karate —malgrat

Els primers tornejos d'aquests esports de contacte es feien als gimnasos, pràcticament sense públic. Més tard se'n van programar algunes vetllades a discoteques dels voltants

>> La lluita al terra busca la immobilització o l'abandó del rival mitjançant claus i estrangulacions.

que fins i tot els uniformes són diferents—, fins al punt d'anomenar-lo karate coreà, o bé karate volador. Aquest art marcial va viure el seu moment de màxima popularitat a principis de la dècada dels noranta coincidint amb les Olimpíades de Barcelona, on va ser esport d'exhibició. Durant aquest període, a moltes ciutats i pobles gironins es van obrir —molts encara funcionen— gimnasos de taekwondo, la majoria regentats pels alumnes d'aquells primers mestres coreans.

Els primers esports de contacte

Mentre que a les terres catalanes triomfaven les arts marcial tradicionals, als Estats Units van aparèixer noves modalitats de combat, tan innovado-

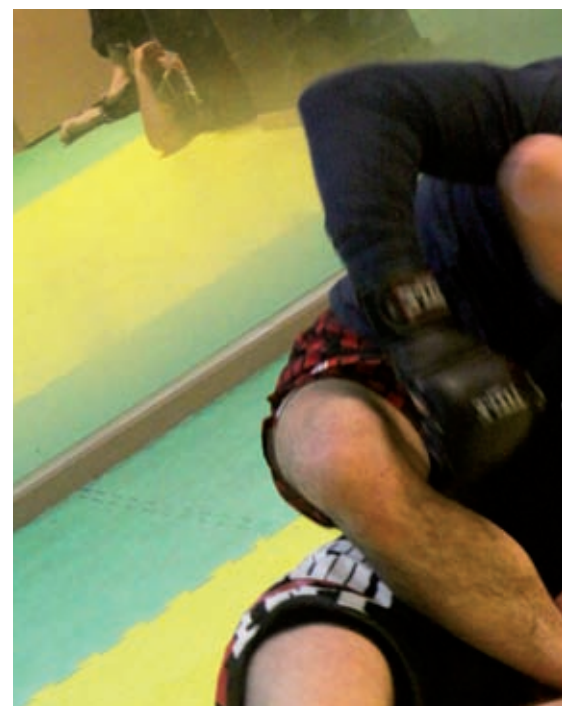

>> A dalt: les high kicks són unes de les tècniques més espectaculars dels esports de contacte. A baix: sempre hi ha un moment per a les bromes i per reforçar llaços d'amistat.

res com espectaculars: el *full contact* i el *kickboxing*, totes dues parentes de la boxa. La primera és una evolució del karate, i la segona una versió occidentalitzada —i, per tant, descafeïnada— de la temuda boxa tailandesa. Totes dues disciplines van estendre's per casa nostra a final dels vuitanta, i aviat van fer-se tan populars que van robar practicants de les arts marcial tradicionals, en ser considerades tècniques de combat més realistes i eficaces. Entre tots dos sistemes hi ha moltes semblances, de manera que era freqüent que un mateix atleta competís en un o altre segons l'ocasió. Molts entrenadors de *full contact* i *kick boxing* eren practicants de judo, karate o taekwondo que havien après aquestes disciplines —a vegades de forma desordenada i autodidacta— i n'havien fet una síntesi amb els seus coneixements previs. Els qui podien es desplaçaven periòdicament a Barcelona, a Madrid o a França per perfeccionar-se en l'aspecte tècnic.

Els primers tornejos d'aquests esports de contacte tenien lloc als gim-

>> A dalt, dos atletes forcegen a distància curta. A baix, explicació d'una tècnica durant una sessió d'entrenament.

>> Una bona base tècnica és tan important com la forma física.

>>> *L'exigència física dels esports de contacte és molt gran, i l'entrenament amb pesos esdevé imprescindible.*

nasos, pràcticament sense públic. Més tard es van programar algunes vetllades a discoteques dels voltants. Les més famoses eren les que tenien lloc a la Pèrgola, a Sils. Finalment, van traslladar-se al lloc que per lògica els correspon: els palaus esportius. Actualment encara se n'organitzen vetllades cada any, tot i que mai no han estat un èxit de públic, i generalment són ignorades pels mitjans de comunicació locals.

A diferència de les arts marcial tradicionals, molt influïdes pel pensament oriental i amb unes normes d'etiqueta i conducta molt rigoroses, els esports de contacte no tenen un codi deontològic ni una filosofia pròpia. «En certa mesura els esports de lluita són un reflex de la societat. En una realitat canviant i on els valors han passat de moda, els joves no senten respecte per quimono», reflexiona el gironí Àngel Ortega,

Les acadèmies de jujitsu brasiler van aparèixer com cargols després d'una tarda plujosa, i aviat van prendre el lloc a les arts marcial tradicionals

comissari de policia retirat, mestre de karate i boxejador amateur amb més de divuit combats al seu historial. I afegeix: «Amb els esports de contacte, els progressos són més ràpids. No volen tanta constància i disciplina. Amb la mentalitat actual és normal que triomfin, sobretot entre els joves».

El vale tudo, o les noves arts marcial

Durant la dècada dels noranta, als Estats Units, una família de lluitadors brasilers, els germans Gracie, van popularitzar els combats de *vale tudo*, una modalitat esportiva que enfrontava diferents disciplines i que pràcticament no tenia regles. Aficionats i practicants d'arts marcial i esports de contacte havien debatut durant anys quin sistema de lluita era el més efectiu en una confrontació real. Aquestes discussions generalment es quedaven en un pla teòric, fins que aquests esdeveniments esportius van traslladar-les a la pràctica.

En un intent de legitimar aquestes lluites se les va relacionar amb el pancraci, una modalitat de combat de l'antiga Grècia que permetia tota mena de cops i claus. Malgrat tot, i davant la sorpresa general, en aquells combats va haver-hi poques lesions autènticament greus.

Els germans Gracie van sortir vencedors de la majoria dels enfrontaments. El seu secret era l'art marcial

que el seu pare havia perfeccionat durant anys i que els havia transmès des que anaven amb bolquers: el jujitsu brasiler, descendent del seu homònim japonès i parent del judo. Aquest sistema busca el cos a cos amb el rival, generalment tirant-lo a terra i allí reduint-lo amb una clau o amb una estrangulació. Els boxejadors, karatekes i practicants de kung fu que participaven en aquests tornejos no dominaven la distància curta i el combat al terra, de manera que eren derrotats ràpidament, a vegades en qüestió de segons.

Els lluitadors d'arreu van comprendre de seguida que si no aprenien els rudiments del *grappling* —com s'anomena genèricament tot el repertori de claus, estrangulacions i projeccions— no tenien res a fer en un combat de *vale tudo*. Les acadèmies de jujitsu brasiler van aparèixer com cargols després d'una tarda plujosa, i aviat van prendre el lloc a les arts marcials tradicionals, que havien demostrat la seva ineficàcia en aquest tipus de competicions. Avui en dia a les comarques gironines els mestres brasilers fan el mateix que havien fet aquells primers coreans dels anys vuitanta, i el nombre de practicants d'aquesta disciplina creix dia a dia. Els combats de *vale tudo* han perdut aquella cruesa inicial i no registren gaires més lesions que un partit de rugbi.

El jujitsu brasiler és una art marcial d'una impressionant riquesa tècnica i estratègica. Alguns combats són autèntics duels mentals, on cada lluitador ha de preveure els moviments del seu rival i anticipar-s'hi. La majoria de mestres, a més, es mostren molt exigents a l'hora d'atorgar cinturons, un rigor que algunes arts marcials tradicionals havien perdut. En certa forma és un retorn als orígens. La història de les arts marcials, com totes les històries, és cíclica. En el fons, tal com diu Àngel Ortega, són un reflex de la societat.

Jordi Dausà i Mascort

és mestre, escriptor i practicant d'esports de contacte.

>> A dalt, el jujitsu brasiler i el seu mètode de lluita al terra van revolucionar el món de les arts marcials. A baix, una lluitadora es corda els guants.